

الزامات و ضرورت‌های حقوق مالکیت فکری

از آنجا که در جهان امروزی، اموال فکری به عنوان یکی از مهم‌ترین و با ارزش‌ترین دارایی‌ها شناخته می‌شود، شرکت‌های سرمایه‌پذیر و تیم‌های مختلف نیز باید توجه ویژه‌ای به حقوق مالکیت فکری داشته و تدابیر لازم به منظور کسب حمایت قانونی در خصوص آورده‌های فکری خود را اتخاذ نمایند. در این گزارش، هدف یادآوری الزامات و ضرورت‌های مرتبط با حقوق مالکیت فکری است تا از مشکلات حقوقی، مالی یا عملیاتی ناشی از نادیده گرفتن این حقوق جلوگیری شود.

۱. اهمیت حقوق مالکیت فکری و عواقب ناشی از عدم رعایت الزامات قانونی

حقوق مالکیت فکری به مجموعه‌ای از حقوق قانونی اطلاق می‌شود که به خالقین یا مالکان اختراعات، علائم تجاری، طرح‌های صنعتی، آثار هنری و سایر آثار خلاقانه تعلق می‌گیرد. این حقوق به صورت قانونی از نوآوری‌های افراد یا شرکت‌ها محافظت می‌کنند و بی‌توجهی به آن‌ها می‌تواند موجب ورود خسارات مالی، از دست رفتن فرصت‌های تجاری و یا مشکلات حقوقی جدی شود (نمونه آرای صادره در این خصوص به پیوست این گزارش ارسال می‌گردد).

عواقب جدی ناشی از نادیده گرفتن الزامات حقوقی مالکیت فکری برای شرکت‌ها و تیم‌های مختلف به شرح ذیل است:

- **خسارات مالی و حقوقی:** عدم اقدام جهت ثبت اموال فکری ممکن است با استفاده غیرمجاز اشخاص ثالث، از جمله رقبای شما، همراه باشد. همچنین، در صورت قصور در ثبت اموال فکری، ممکن است اشخاص ثالث نسبت به ثبت آورده‌های شما اقدام نموده و با کسب حقوق مالکانه، ممانعت استفاده شما از این آورده‌ها را از مراجع صالح تقاضا نمایند. در این صورت، حتی اگر شما قادر به اثبات استفاده مقدم خود باشید، ممکن است با چالش‌های بسیاری مواجه شوید.
- مستند به قانون حمایت از مالکیت صنعتی مصوب سال ۱۴۰۳، محکومیت شرکت‌ها نزد مراجع عمومی به جهت نقض قواعد حقوق مالکیت فکری می‌تواند ضمن حکم به منع استفاده، با پرداخت غرامت‌های سنگین روبه‌رو شوند. در بسیاری از موارد، نقض حقوق مالکیت فکری منجر به تعطیلی پروژه‌های مهم یا توقف فعالیت شرکت می‌شود.
- **سلب حقوق مالکانه و از دست دادن موقعیت رقابتی:** اگر آورده‌های فکری شرکت به‌طور رسمی ثبت و محافظت نشوند، ممکن است دیگران بدون کسب اجازه از شما از این آورده‌ها استفاده کنند و در بسیاری از موارد، ممکن است شما به دلیل عدم اقدام به ثبت آورده‌های فکری خود ظرف مدت معقول، قادر به دفاع از خود نباشید.
- **آسیب به شهرت شرکت:** نقض الزامات حقوق مالکیت فکری می‌تواند به اعتبار و شهرت برند شما آسیب وارد کند. این امر به ویژه در دنیای رقابتی امروز که برندها اهمیت زیادی دارند، می‌تواند منجر به از دست رفتن اعتماد مشتریان شود.
- **عدم توانایی در جذب سرمایه‌گذاران:** نقض الزامات حقوق مالکیت فکری می‌تواند نمایانگر بی‌دقتی و ضعف در مدیریت باشد که در نهایت ممکن است سرمایه‌گذار را از سرمایه‌گذاری بعدی در پروژه‌های شما منصرف کند.

۲. مصادیق مهم اموال فکری

- **اختراعات (پتنت‌ها):** به هر ایده و یا فرآورده‌ای که متضمن نوآوری، گام ابتکاری و کاربرد صنعتی باشد اطلاق می‌شود. چنانچه که اختراعات قانوناً به ثبت نرسیده باشد، می‌تواند توسط سایر رقباء استفاده شود.

- **علائم تجاری:** برندها و لوگوهای تجاری به عنوان نشان قابل رؤیتی که شخصیت و هویت شرکت شما را متمایز می‌سازند، باید از لحاظ قانونی ثبت شوند تا از سوءاستفاده جلوگیری شود.
- **طرح‌های صنعتی:** ترکیب خطوط یا رنگ‌ها یا هر دو و هرگونه شکل سه‌بعدی با خطوط، رنگ‌ها و یا بدون آنها، به گونه‌ای که چنین ترکیب یا شکل به یک فراورده صنعتی یا محصولی از صنایع دستی، شکل ظاهری و بصری خاصی را بدهد، طرح صنعتی است و قابلیت ثبت قانونی دارد.
- **اسرار تجاری:** هر نوع اطلاعات تجاری که دارای ارزش اقتصادی مستقل بالقوه یا بالفعل یا ارزش رقابتی باشد و به سبب آنکه عموماً ناشناخته است و به سادگی و از طرق قانونی قابل دستیابی نیست، دارنده قانونی، تدابیر متعارفی را برای حفظ محرمانگی آنها ترتیب داده باشد.

۳. توصیه‌ها برای حفظ و رعایت حقوق مالکیت فکری

- برای جلوگیری از مشکلات احتمالی، بهمن پیشنهاد می‌کند که تیم‌ها و شرکت‌های زیرمجموعه اقدامات زیر را انجام دهند:
- **ثبت به موقع اموال فکری:** به شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود همواره هر اختراع، علامت و یا طرحی را که تولید می‌کنید یا از آن استفاده می‌کنید، به‌طور رسمی ثبت نمایید.
 - **آموزش حقوق مالکیت فکری:** تمامی اعضای تیم و کارکنان شرکت می‌بایست درک درستی از حقوق مالکیت فکری، الزامات و چگونگی حفظ آن داشته باشند. برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی می‌تواند کمک‌کننده باشد.
 - **محافظت از اطلاعات محرمانه:** برای حفظ اسرار تجاری، از قراردادهای محرمانگی و دیگر تدابیر قانونی استفاده کنید.
 - **مشاوره حقوقی مستمر:** همواره از مشاوران حقوقی متخصص در زمینه مالکیت فکری کمک بگیرید تا مشکلات حقوقی و قانونی به‌موقع شناسایی، پیشگیری و رفع شوند.

نتیجه‌گیری

اموال فکری یک دارایی حیاتی برای موفقیت و پایداری هر شرکت است. رعایت دقیق الزامات و ضرورت‌های مرتبط با آن، نه تنها از جنبه قانونی بلکه از منظر اقتصادی و استراتژیک نیز حیاتی است. به همین دلیل، تیم‌ها و شرکت‌ها باید توجه ویژه‌ای به این مسئله داشته باشند و در صورت عدم رعایت این الزامات، مسئولیت‌های سنگینی را متحمل خواهند شد. از شما درخواست می‌شود که به منظور حفاظت از حقوق خود و ایفای تعهدات قراردادی در برابر بهمن، با دقت به این مسائل توجه کرده و در راستای حفظ و ارتقای ارزش‌های مالکیت فکری شرکت، اقدامات لازم را انجام دهید.

واحد حقوقی شرکت توسعه کارآفرینی بهمن

۱. رأی دادگاه بدوی پیرامون سوءاستفاده از علامت تجاری

در این پرونده، "شرکت صنعتی م." علیه "آقای م. ع." و "شرکت صنایع غذایی ع." اقامه دعوا نمود و خواستار جبران ضرر و زیان مادی و معنوی ناشی از استفاده غیرمجاز از علامت تجاری ثبت شده خود شد. دادگاه بر اساس گواهی ثبت علامت و وجود حکم کیفری قبلی علیه خوانده، سوءاستفاده از علامت را محرز تشخیص داده و با استناد به قانون ثبت علائم و اختراعات، حکم به محکومیت شرکت خوانده به پرداخت خسارت وارده به خواهان صادر نمود. مفاد رأی نشان می دهد که دادگاه با توجه به مالکیت قانونی ثبت علامت برای خواهان، هرگونه بهره برداری غیرمجاز را مستوجب جبران خسارت می داند.^۱

۲. رأی دادگاه درباره ابطال علامت تجاری مشابه و لزوم جبران خسارت

در این پرونده، سازمانی به علت ثبت علامت تجاری مشابه توسط شرکتی دیگر، اقامه دعوا نمود و خواستار ابطال علامت و مطالبه خسارت بود. دادگاه با بررسی تناسب ظاهری میان دو علامت و احتمال گمراهی مصرف کنندگان، ثبت علامت مشابه را باطل دانست و با پذیرش نظر خوانده بر مبنای جبران خسارت، الزام شرکت به جبران ضرر و زیان وارده را مقرر نمود.^۲

۱. مستند به دادنامه شماره ۹۲۰۹۹۸۰۲۲۶۳۰۱۰۴۹ صادره از شعبه سوم دادگاه عمومی حقوقی استان تهران

۲. مستند به دادنامه شماره ۱۴۰۲۶۸۳۹۰۰۰۲۳۰۵۶ صادره از شعبه سوم دادگاه عمومی حقوقی استان تهران، جهت دسترسی مراجعه شود